

Paraneoplastilised sündroomid

Margus Lember
29.11.2007

Paraneoplastiline sündroom

- Pahaloomuliste kasvajaalaste haiguste korral esinev sündroom, mis ei ole otseselt seotud kasvajaalaste ega metastaasidest tingitud muutustega haigusest tabatud elundis/elundkonnas
- Kliiniliselt väljenduselt mitmekesised

- Paraneoplastilisi sündroomide esineb ca 10-15% pahaloomulise kasvajaalaste patsientidest nende haiguse jooksul
- Paraneoplastiliste sündroomide, nende etioloogia ja patogeneesi mõistmine tagasihoidlik

- Paraneoplastilised sündroomid võivad ilmuda enne kasvaja diagnoosimist, samaaegselt põhihaiguse diagnoosimisega või tekkida hiljem, juba teadaoleva haiguse foonil
- Paraneoplastilised sündroomid on mittespetsiifilised
- Kliiniline kulg paralleelne põhihaigusega

Erinevate elundkondade haaratus

Reumatoloogilised
Neuroloogilised (näit. müasteenia sündroom)
Dermatoloogilised (näit. Lööbed, pruritus)
Endokrinoloogilised (näit. Hüperkaltseemia, hüperglükeemia, ektoopiline hormoonide tootmine)
Nefroloogilised (näit. nefroloogiline sündroom lümfoomide korral)
Hematoloogilised (näit. Hemolüütiline aneemia, DIK)

Reumatoloogilised

- Paraneoplastiline artriit
- Palmarfasciit ja polüartriit
- Hüpertroofiline osteoartropaatia
- Dermatomüosiit/polümüosiit
- Paraneoplastiline vaskuliit

Harvemesinevad reumatoloogilised

- Erythema nodosum
- Raynaud` sündroom
- Sõrmede-varvaste gangreen
- Erütromelalgia
- Luupuse-laadsed sündroomid

Paraneoplastiline artriit

- Äkilise algusega
- Seronegatiivne
- Asümmeetriline mono-, oligoartriit, ka polüartriit
- Vanemaealistel
- Radioloogiliselt erosioone ei ole
- Resistentne põletikuvastase ravi suhtes
- Kasvaja raviga võimalik taandumine
- Kirjeldatud eeskätt bronhivähi puhul

Palmaarfastsiid koos polüartriidiga

- Polüartriit
- Kätel painutuskontraktuurid, palmaarsõlmed palpeeritavad
- Enam naistel
- Munasarja vähk, ka kopsu-, pankrease ja jämesoolevähk

Palmaarfastsiid e. Dupuytren` i kontraktuur

Hüpertroofiline osteoartropaatia

- Sünoviit
- Pikkade luude proliferatiivne periostoos
- Trummipulksõrmed
- Sümmeetriline
- Kiiresti progresseeruv
- Jalgade valu
- Kopsuvähk ja lümfoomid peamiselt
- NSAID ja kortikosteroidid võivad olla efektiivsed, kasvajaravi annab positiivse tulemuse

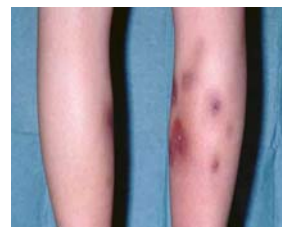
Dermatomüosiit

- Lihaste (proksimaalsete), naha ja erinevate siseelundite haaratus
- Üle 50a. vanuselt haigestumisel 25% dermatomüosiidi haigetest põhjuseks pahaloomuline kasvaja, s.t. paraneoplastiline dermatomüosiit
- Kasvaja diagnoosini jõutakse kuni paari aasta jooksul
- Rinnanäärme-, günekoloogiline, kopsu-, gastrointestinaalne vähk

Vaskuliidid

- Temporaaarteriit (eriti kui halvastiparanev)
- Nekrotiseeriv vaskuliit- leukeemiad, lümfoomid
- Sõrmede ja varvaste gangreen-krüoglobulineemia, immuunkomplekside indutseeritud vasospasm, hüperkoagulatsioon

Erythema nodosum

Erythema nodosum

Erythema nodosum

Nekrotiseeriv vaskuliit

Erütromelalgia

- Ägeda põletava ja valusa erüteemi atakid
- Soojad jäsemed
- Müeloproliferatiivsete haiguste korral

Erütromelalgia

Erütromelalgia

Veel seoseid

- Reumaatiline polümüalgia ja kilpnäärme papillaarne kartsinoom
- Felty sündroom (artriit, hepatosplenomegalia, lümfadenopaatia, leukopeenia) ja vähkkasvaja, s.h. mitte-Hodgkini lümfoom

Veel seoseid

- Sjögreni sündroom ja mitte-Hodgkini lümfoom
- Nodosne polüarteriit ja leukeemia
- Sweeti sündroom: palavik, neutrofiilia, hellad punetavad nahalaigud kätel, kaelal ja peanahal; äge leukeemia

Raynaud` fenomen

Reumatoloogiline sündroom-pahaloomuline kasvaja

- Reumatoloogiline haigus, mis suurendab pahaloomulise kasvaja riski (vahetult ise või teostatud ravi kaudu)
- Pahaloomulise kasvaja korral tekib reumatoloogiline sündroom (enne kasvaja diagnoosimist, samal ajal, hiljem tekib reumatoloogiline sündroom)

Arsti küsimused:

- Kas kasvaja korral tekkinud reumatoloogiline sündroom on iseseisev haigus või paraneoplastiline sündroom?
- Kas esmalt esineva reumatoloogilise sündroomi puhul tegemist reumatoloogilise haigusega või paraneoplastilise sündroomiga?

- Kas reumatoloogilise haiguse ravi viinud kasvajani?
- Kas reumatoloogiline sündroom kasvaja korral võiks olla tingitud metastaasidest?

- Kohest vastust sageli ei saa anda
- Oluliseks kriteeriumiks paraneoplastilise sündroomi diagnoosimisel kasvaja vahetu mõju ja metastaaside eitamine ning retrospektiivne hinnang kasvaja ravi järgselt paraneoplastilise sündroomi taandumisele.

Kemoterapia järgne "reuma"

- Müalgia, artralgia, artriit, liigespiirkondade turse, tendosünoviit
- Seronegatiivsus

Pahaloomulised kasvajakasvaja ja autoimmuunsed protsessid

- Pahaloomulised kasvajakasvaja seotud autoimmuunsuse indutseerimisega
- Üle 400 autoantigeeni, mis seotud tuumorivastase immuunvastusega, s.t. autoantikehade produtseerimist autoantigeenide vastu
- Osaline kattumine autoantikehadega reumatoloogiliste haiguste korral, mistõttu kasvajakasvaja nimetatud reumatoloogiliste laborinäitajate diagnostiline väärtus on erinev